

Zakaj je sedanja kriza važna ?

Dokazovali smo uže, da definitivno ministerstvo se bode imenovalo pred vsem v pogledu na obnovljenje pogodbe z Ogersko. To ministerstvo bode imelo zadačo, da pridobi v Dunajskem parlamentu tudi tako večino, ki bi bila sposobna za sklepanje o ponovitvi pogodbe z Ogersko. Vse drugo, kar se bode vršilo ali izpreminjalo v tostranski polovini, je gledé na pogodbo z Ogersko le sredstvo za namen ali po pomenu na nižji stopinji, nego obnovljenje pogodbe same.

Pri vseh dogodkih, ki se bodo vršili radi pogodbe in pred isto pogodbo, boste se predstavljali dve mehanični sili v obliki volje. Odločilni činitelji bodo hoteli in bodo imeli tudi moč, da se podaljša življenje duvalizmu ali, z drugimi besedami, da se pravočasno ponovi pogodba z Ogersko. Odločilni činitelji pri tem jedne okolnosti ne bodo hoteli prezreti; ti činitelji ne želé in ne morejo želeti, da bi se pogodba z Ogersko ponovila brez soudeležbe Slovanov.

Ti sestavljajo večino naseljenja cesarstva v vsaki polovini in torej tudi v skupnem cesarstvu. To dejstvo je znano tudi zunanjim državam, in to poštevajo tudi najvišji činitelji.

Duvalizem predstavlja naše cesarstvo na zunaj pod imenom Avstro-Ogerske, in način podaljšanja te oblike monarhije ne more biti indiferenten tudi gledé na zunanje države, specijalno gledé na sedanjo trozvezo. Zunanje države opazujejo natanko, kaki deli naseljenja avstro-ogerskega so za obnovljenje pogodbe z Ogersko, in kateri deli naseljenja se protivijo obnovitvi.

Grof Kalnoky je rekel pred par leti v avstrijski delegaciji, da spravljani narodi na znotraj pospešujejo ugodno politiko na zunaj, in je on izrečno povdarjal, naj bi narodi delovali na medsebojno spravo na znotraj. S tem je bivši zunanji minister zasvedočil, da ni vse jedno, kakó je z narodi na znotraj, a je toliko manj indiferentno, kakó se razni narodi postavljajo nasproti obnovljenju pogodbe z Ogersko. Merodavnim mestom je torej do tega, da se pogodba z Ogersko obnovi kar možno pri soglašanju vseh narodov. Ako so razodeli resnico, da celó sedaj uže pokojni koaliciji je bilo do tega, da jo sestavljajo poleg Poljakov tudi drugi slovanski življi, da bi se ne reklo, da se obrača proti Slovanom, je toliko resničniše, da želé na viših mestih pri obnovitvi pogodbe z Ogersko soglašanja tudi slovanskih narodov.

V mednarodni politiki postaje moralni vpliv čim

dalje večí in Madjari, ki so toliko let prikazivali svoje viteštvo nasproti drugim narodnostim, se letos posebno bojé jednega kongresa, ki bode v Belgiji, in ki bode razpravljajal romunsko vprašanje na Ogerskem. Položenje narodov se ne dá več na dolgo prikrivati, in kjer se zagrešajo gospodovalni narodi proti negospodovalnim, tam je strah na mestu, da pa v zunanjih državah izrečejo svojo sodbo in obsodbo o krivičnikih te ali one države. To je za negospodovalne narode v veliko tolažbo, če se ne morejo ganiti sami.

Če je dandanes mednarodni moralni vpliv blagodejen celó nasproti pasivnim, onemoglim narodom, toliko bolj se poštevajo narodi, ki se aktivno udeležujejo obče politike, in zato moramo jemati za resnico, da merodavni faktorji v Avstro-Ogerski niso indiferentni nasproti postopanju različnih narodov, in bodo njih postopanje se posebe poštevati pri obnovljenju pogodbe z Ogersko.

Takó je jasno, da višji činitelji hočejo pri pogodbi z Ogersko poštevati tudi Slovane. Višji činitelji pa se držé ustave, in ustava dovoljuje, da morejo narodi kazati tudi svojo voljo. Tradicionalno-ustavno in parlamentarno življenje se je razvilo takó, da si stoji sila nasproti sili ali moč nasproti moči, in da te sile se merijo druga z drugo. Nobena sila se tudi v parlamentarnem življenju ne umika brez protisile; nobena teh sil ne daje sama ob sebi nič. Razlika med slepim mehanizmom prirodnih in konstitucionalnih sil je le ta, da tam se strogo vrnava vse po kakovosti in kolikosti vsake sile, v tem ko v ustavnem življenju kaka sila zaostaje zaradi nedostatne skupne zavesti te ali one stranke, druga sila pa jo mahne naprej, kljubu relativni šibkosti, ker se je sila, t. j. stranka, frakcija pokazala bolj premeteno.

Pri pogodbi z Ogersko bodo višji činitelji predstavljali jedno silo, ki vključuje tudi željo, da bi pri pogajanju Slovani pozitivno delovali na izvršenje pogodbe. Nastaje vprašanje, kako silo bodo predstavljali pa Slovani? S samo nemškimi strankami in s Poljaki bi merodavni činitelji ne hoteli završiti obnovitve pogodbe z Ogersko. To resnico smo dovolj dokazali. Kakor se torej ostali Slovani postavijo nasproti podaljšanju duvalizma, takó bodo tudi želi svojo odškodnino. Grof Taaffe je mojstersko izvrševal svojo veliko zadačo, da je bil vse slovanske skupine uklonil k poziciji drobtinčarjev za velike usluge, ki so mu jih poslednji delali gledé na zunanjo in notranjo politiko. Taaffe jih je bil omamil, da so glasovali za podaljšanje duvalizma brez vsake odškodnine. Ako se Slovani niso ničesar naučili odtlej, bodo tudi ob

bližajoči se obnovitvi duvalizma predstavljali silo, ki ne bode — nobena sila! To se pravi, slovanski drobtinčarji utegnejo napraviti najlepšo priliko, ki se jim ponuja sedaj. Ako vstopijo slovanske parlamentarne skupine v celoti, ali pa v oddelkih v kako novo večino, kjer bodo Poljaki, napravijo vse, kar je odločilno za bodočnost, in kar bi mogli doseči. Ponavljal bi se v takem položaju kolobar, v katerem so se sukali za Taaffeja staročeski, hrvatski, slovanski drobtinčarji.

Nasprotno pa, ako bi se slovanske parlamentarne skupine zavedale sedanjega, za nje izredno ugodnega položaja, bi zahtevale najprej spravo za vse narode v tostranski polovini cesarstva, in potem še le bi stavile uslovja, pod katerimi bi hotele razpravljati novo pogodbo z Oggersko. Merodavni činitelji, ki nimajo le moči zahtevanja, temveč tudi moč podeljevanja, bi v tem slučaju tudi udali se za podeljevanje, t. j. za primerno spravo tostranskih negospodovalnih narodov. Tu bi se jedenkrat v višem stilu obistinil rek: „Do, ut des“, „Dam, da daš“.

Viši in odločilni krogi gotovo računijo na to in ono vrsto postopanja in bodo gotovo tudi pripravljene na obe strani. No, grof Hohenwart je tudi uže pri delu, in če se mu posreči, da vlovi v svoj klub konservativcev po cele skupine in odlomke skupin slovanskih zastopnikov, potem vemo uže naprej, da odškodnina ne bode primerna vslugi, temveč bode leča za ustavno odločilno dedščino! Slovanski oportunisti, ki se pridružujejo Hohenwartovemu klubu, slovans. narodom napravijo do nedoločene dobe ustavno fundamentalno pravo do nacionalne organizacije. Iz tega je razvidno, kakó opasen je bil in je še nadalje državnik grof Hohenwart. On uže sedaj gleda, da bi se sestavila nova večina v zvezi s Poljaki, in to se najbrže posreči. Takó mine ugodno položanje slovanskim narodom, a njih zastopniki bodo pomagali podaljšati življenje duvalizmu, ki tlačí slovanske negospodovalne narode obeh polovin cesarstva.

Važna je sedanja kriza; ona vključuje potrebo, da bi Slovani sodelovali pri obnovitvi pogodbe z Oggersko; to krizo bi slovanske parlamentarne skupine mogle najvpešniše vporabiti slovanskim narodom na korist. Na jedni strani je moč merodavnih činiteljev, ki noče brez Slovanov podaljšati pogodbe z Oggersko; na drugi strani je moč slovanskih parlamentarnih skupin, katera bi mogla doseči za svojo pomoč primerno odškodnino. Vse je sedaj zavisno od slovanskih zastopnikov, kateri pridejo v parlament, da bodo razpravljali novo pogodbo z Oggersko. Iz tega slovanski narodi morejo pač razvideti, kakó pomenljiva in usodna bode kvaliteta novih slovanskih drž. poslancev. Greh nad narodi bode, ako se jim ne priporoče za sedanje položanje sposobni zastopniki. Slovenski inteligenciji v obče pa danes kličemo v novo: Glejte, kaj delate!

Ustava v Rusiji z let 1861 in 1864.

Odesa, dne 18./30. junija t. l.

G. Mahnič misli, da stori nekaj nenavadnega v svojo osobno in duhovsko-strankarsko korist, ako zabavlja proti Rusiji. G. Murko, vitez pl. „fremdgiftig“, pa méni, da napravlja sebi in celó narodni stvari veliko uslugo, ko zabavlja proti Rusiji in njenemu t. zv. „vse zatirajočemu“ centralizmu in absolutizmu. — Slovanski narod je kmetički narod. Do 99% slovenske inteligencije je nastalo iz kmetičkih sinov; z gotovostjo skoro je torej možno izvajati iz

ttega, da sta tudi gg. Murko in Mahnič kmetička sinova. Z le temi kratkimi črticami o ruski ustanovi hočem dokazati, da nobedna ustava v Evropi ni tako ugodna sosebno kmetu, nego ona v Rusiji. (Človek bi torej mislil, da je slovenska inteligencija rusofilka.) Toda tudi gledé na druge stanove ni ruska ustava kar nič slabša, nego ustava *marsikatere* druge države. Ako torej gg. Murko in Mahnič zabavljata, zapadata Kristovi sodbi: „Oče, odpusti jim, saj ne vedó, kaj delajo!“ V tem, da zabavljata proti Rusiji, sta podobna židovskim liberalcem, kateri svojega znanja in mnenja ne morejo z ničemer drugim dokazati, nego da zabavljajo proti veri, duhovnikom in Slovanom. Liberalci so neozdravljivi. Poskusimo pa ozdraviti Murka ali Mahniča naročenega, ali vsaj nekatere njunih pristašev vtepenega rusofobstva.

Ruski narod sestaje iz štirih glavnih stanov: 1. kmetov („krestjanin“, primerjaj slov. krščanica — dokaz, da je *preprosto* ljudstvo *prvo* sprejelo krščanstvo), 2. meščanov (Kleinbürger, Gewerbsmann), 3. trgovcev (kupcev), 4. plemstva (dvorjaninov). Mej 3. in 4. stoji duhovništvo (duhovenstvo, svjaščentstvo). V osobnem pravu so si vsi štirje stanovi jednaki, samo v avtonomiji so razlike.

Kmetičkega stanu je v Rusiji 92%, za-nj najbolj skrbi ruska vlada od leta 1861, t. j. odkar se je odpravilo robstvo, *on je temelj države. Kmetje pa imajo v Rusiji mnogo večó avtonomijo, nego povsod drugod.* Dokaz! Najmanjši avtonomni organizem je „selo“, občina s posebnim občinskim zastopom („seljskij shod“), katerega upravljajo in v katerega volijo svoje zastopnike vsi gospodarji. Le-ti volijo župana („starosta“) in občinski sovét („seljskoje upravljenje“), kateri sestaja iz smotritelja hlébnih magazinov (nadzornik žitne zaloge), smotritelja učilišča (šolski nadzornik) in smotritelja boljnicy (nadzornik bolnišnice). Posebe imajo še poljskega i gozdnega čuvaja (polevji in léсныj storož). V delokrog seljskega shoda spadajo: 1. vse občinske in sosebno kmetičske zadeve. Tu treba pripomniti, da je dobil leta 1861. vsak polnoletni mož od carja 6—12 oralov zemlje („nadél“). Razven tega je dobila še vsaka občina pašnike in gozdove, ako so seveda bili. Ta zemljišča so odločili od preje obstoječih grajščin, in kmeti so kajpada dobili tem več zemlje, čem bogatejši je bil grajščak ali primerno čem manj kmetov je imel. Razbremenjenje se mora izvršiti po zakonu v 49 letih. Toda ta dolg so kmetje skoro povsod uže davno poplačali, kar dokazuje, da se kmetom ne godi slabo. Zemlja pa ni naravnost kmetova, temveč *občinska*, in tvarja staroslovanško občino, zadrugo. Zato je pa tudi prva in najglavnejša točka v delokrogu seljskega shoda: upravljanje in obdelavanje občinske zemlje. Od leta 1861. semkaj se je kmetičko ljudstvo seveda zelo pomnožilo. Zato se preveč narasli del preseljuje v Besarabijo, Srednjo Azijo, na Kavkaz in tudi — brrr, strašno — v Sibir! Vsakega kmeta kateri se prostovoljno oglasi, preselé na državne stroške v Sibir, kjer mu dajo zastonj 80 desetin (120 oralov) zemlje, dvoje volov (ali jednega konja) in les za hišo; 10 let je prost davka, 20 let pa vojaščine on i njegovi sinovi. Te kolonije so ob cestah, rekah in ob železniški progi, katero sedaj napravljajo, da se lahko izvažajo žito in drugi pridelki. Ta Sibir ni torej tako izvanredno slaba. Sibirska kolonizacijska komisija, katera vodi vsó stvar, poroča vsako leto o stotisočih ljudij, ki se selijo v Sibir. Kmetje se torej ne odvajajo od naroda, ni državi, ni veri, kakor izseljenci v Ameriko, Afriko in Avstralijo.

Kmetska posestva se ne smejo zadolžiti, kar bi bilo dobro tudi v tostranski polovici Avstrije, kjer je narasel kmetski dolg z jedne na štiri milijarde, od kar obstaja „konstitucija“. Ako res potrebuje kaka ruska občina na deželi denar, je tu državna kmetska banka, katera posodi občini proti 4% potrebni denar. — Točka 2. v delokrogu seljskega shoda so cestne zadeve. 3. Boljnica. 4. Dobrodeljni zavodi za ubožce in sirote („bogodelnja“). 5. Potni listi. 6. Prvo presledovanje zločinov (hudodelstev), storjenih v občini. 7. Brezprizivna rzsodba pri prestopkih občanov. Kazen za te prestopke je dvadnevni zapor ali občinsko delo (pri cesti, reki, cerkvi, šoli in dr.) ali jeden rubelj globe. 8. Policijske zadeve. Kmeti namreč vrše po vrsti stražarsko dolžnost in se imenujejo v tej lastnosti „desjatskij“ in „sotskij“ (desetnik in stotnik-decemvir in centumvir).

Drugi, uže veči politiško-avtonomi organizem je „volostj“ (vlast) *]. Te *velike občine* imajo 3000 in več prebivalcev in zopet svoj „parlament“ — „volostnyj shod“. V ta shod voli vsakih 10 kmetij in vsakih 20 delavcev po jednega poslanca. (*Zastopstvo delavcev je torej v Rusiji stareji nego kjer-koli drugje v Evropi!*). V vojaških zadevah pa imajo besedo na volostnem shodu vsi vojaški novinci in njihovi roditelji. Ta država v državi ima na čelu od shoda izvoljenega „staršino“ in vse „staroste“ velike občine, kateri tvarjajo vkupe veliko-občinski zastop („volostnoje pravljenje“). Njemu stoji na strani od shoda izvoljeni „sborščik podatėj“ (pobiralec davkov). V delokrog volosti spadajo: 1. Vse gospodarske in zemljiške zadeve. 2. Policija. 3. Zasedovanje hudodelcev. 4. Upravljanje občinskega denarja. 5. Odprava iz občine vseh škodljivih občanov *. 6. Preskrbovanje sirot. 7. Razdeljevanje občinske (obščinnaja) zemlje. Prvič se lahko spremeni število občanov vsled smrti, izselitve itd. Drugič se lahko občinnaja zemlja poveča z nakupom nove zemlje. Tu se zopet razdeli zemlja med občane. Nekaterniki trdé, da se s to enakostjo posestva uniči osobno energijo človeka, toda tega ni možno zaslediti, kajti Velikorusi, t. j. 60 milijonov, ostajajo vedno isti podvzetni, hrabri, brate Maloruse, Srbe, Bolgare osvobojujoči narod. *Ta jednakost posestva je pa največja obramba proti obubošanju.* Zapadno-evropske socialne reforme smatrajo jed-

*] V ruščini se spreminjajo slov. la, ra, le, re, ako stoji pred njimi kak soglasnik v olo, oro, ele, ere.

*) To je v zapadni Evropi tako grozno razupito prognanstvo v Sibir; po našem mnenju je pa posebno koristna in pametna uredba, da se nepopoljšljivega postopača ali zločinca ni prisiljeno pustiti doma profesorjem nemoralnosti in hudodelstva, temveč da se ga lahko iznebi in pošlje po državni oblasti v Sibir, ako to ukrenejo občinski zastopniki. Sibir ima kake 4 milijone izobražencev, kateri so potomci teh prognancev ali poboljšanih zločincev. Ne samo administrativnim pötem prognani, temveč tudi od sodišč v prognanstvo v Sibir prognani zločinci, ako se mej kaznijo dobro vedejo, dobé poslej, mnogokrat še pred prestano kaznijo, v Sibiri zemljišče od erarja. Ti so „poseljency“ in kolonisti se imenujejo „preseljency“. To je pač bolje, nego da se drži človeka zaprtega v zaduhlem zaporu 10, 15, 20 let, da se ga uniči telesno in duševno in potem izroči občini v nadležnost, kjer zopet izvršuje hudodelstva, večkrat radi revščine in, ker ni navajen delati, ter navaja druge k hudodelstvu Ruski hudodelec postane po dovršeni kazni zopet delaven posestnik z zagotovljeno eksistencijo. Mej kaznijo dela na prostem, v rudnikih, zlatih plavnicah, na lovu, pri občinskih in državnih napravah kakor n. pr. sedaj vri veliki, 8000 km. dolgi sibirski železnici. Rusija bi pač ne trosila milijard za to železnico, ako bi bila Sibir tako mrzel pekel, kakoršnega bi radi naslikali poljski, židovski, nemški in njih posnemajoči slovanski časniki. Tako neumni Rusi niso. Sibir ima uže sedaj do 100 milijonov rub. izvažanja in bo s časom cvetoča dežela s 30 milijoni prebivalcev. Op. pisca.

nakost in skupnost posestva idealom. Sicer je pa vsakomur svobodno, da se sme ločiti od kmetskega stanu ali posvetiti se obrti, trgovini itd. in plačati samo na-nj spadajoči občinski davek. Vlada, kateri je največ za trden kmetski stan, skuša z vsemi možnimi sredstvi povečati občinsko zemljo. Ako pride n. pr. kaka grajščina na boben, jo smejo drugi kupci še le tedaj kupiti, ako je sosedni kmetje nočejo kupiti niti s pomočjo državne kmetske banke, katera da denar proti zavarovanju. 8. Preskrbovanje revežev. 9. Šolske zadeve. 10. Zaloga žita, kjer vsak občan založi del svoje žetve za slučaj bodočega glada. Ako ni glada, se žito proda in denar izroči občini. Iz tega se napravljajo in preskrbljujejo zavodi za reveže, šole, bolnice, plačuje zavarovalnina proti ognju in nezgodam itd. 11. Vojaški nabor. 12. Razdelitev davkov. 13. Prošnje in tožbe na državno vlado.

(Konec pride).

Pobirki z Dunaja. V.

Gledišče ob Dunajčici in Karlovo gledišče gojila sta v prvi vrsti opereto. Opereta uže nima več one priljubljenosti, katero sta ji pridobila zlasti Francoza Offenbach in Lecocq, in katero je na najvišjo mero dospel slavljeni Dunajčan Iv. Strauss, ki nima tekmecev, pač pa mnogo bolj ali menj nadarjenih naslednikov in posnemalcev. Najpriljubljenejšim prištevati moramo nedavno umrlega Dalmatina Suppée-ja in plodovitega Millöckerja. — Operete se na Dunaju, žal, predstavlja, dokler „vlečejo“, potem pa romajo v arhiv. Marsikaka muzikalno izborna živi na manjših odrih, dočim je tu odmrla uže davno; zato pa „pokoplje“ se tudi vsako leto več novih poskusov. Letos je najnovejša Straussova „Jabuka“ dosegla dosti vspeha, ne le tu, temveč tudi drugod. Morda bi ne bilo napačno, pridobiti si jo za slovenski oder, za kateri je po svoji snovi od Straussovih operet najbolj vposobljena. — Gledišče ob Dunajčici pa je pričelo letos vse hvalje in priznanja vredno vprizorjevanje oper v nedeljskih popoldanskih predstavah in sicer onih znanih in priljubljenih, katero dvorno operno gled., žal, vedno bolj zanemarja zadnje čase. Tako n. pr. Lortzingov izborni „Car in tesar“ — Flotow-a nekdanj sloveči „Stradella“, (in tudi njegovo priljubljeno „Marto“), katera naj bi naš oder skušal vprizoriti, ker ne stavita prevelikih težok, a vedno še dobita ljubimčev in ceniteljev. — V Josefstadt predstavljali so še letos same francoske pikanterije. — Poletno gledišče v Pratru prinaša sedaj razne stare in nove dekoracijske igre. Tudi tem (zlasti dramatizovanim Jules Vernejevim romanom) minula je uže svoja doba.

Malega Rudolfsheimskega odra, bolj prav, glediške šole, skoro ne smemo prištevati Dunajskim glediščem.

Med glavne napake glediške uravnave šteti moramo prevlado in nadvlado posamičnih predstavljavcev. — Ako celo dvorno gledišče neguje sosebno Mitterwurzera, in opera zlasti pevko gđ. Markovo, — potem se čuditi ne smemo, da na nekih drugih odrih tiranizujejo posamičniki vodjo, kolege in občinstvo. Tako n. pr. ob Dunajčici vlada komik Girardi. Kaka opereta ali spevoigra imeti mora paradno vlogo zanj, a drugi stati morajo vsi v drugi in tretji vrsti, — da mu ne vskratijo ne pičice na slavi. Letos gostovala je ondi zopet nekdanj toliko hvaljena in občudovana g. Palmay, ki je uživala preje isti beneficij. — Na Karlovem, ki ima od vseh gledišč to žalostno usodo, da je najbolj prazno, vladala je tako Madjarka g. Kopačijeva, poleg ravnatelja, komika Blasela. To oboževanje posamičnih močij kar najslabeje vpliva na umetnost. Druga velika napaka je plačana klaka, ki odločuje vspeh, vsaj na videz in za prvi dan; isto tako najeta kritika v mnogih časopisih. Dunajčan je le še vse preveč zaupen v časopisje ter le prepogostoma zavisen od njega v svoji sodbi.

Da Josefstadtsko gledišče sedaj kviri dobri vkus in spodkopuje moralo, da torej nikakor ne odgovarja namenu gledisca kot izobraževališča in zabavišča, ni mi treba posebe omenjati. Da protosko ne pride v poštev, je isto tako naravno. Tudi operete le redko kedaj podajejo res muzikalno vredne stvari, a njih libreto v občé ni dosti vreden. Preostajejo torej še vedno 4 gledišča, ki v istini težé za vzvišenimi cilji, a tudi ta pri tem mnogokrat grešé

in zajdejo. — A kljubu temu smo v obče zadovoljni z njimi, ker poleg jedne ali druge manj vredne igre podajala so nam ona vendar najizborneje užitke. In ravno sedaj naznanjajo se za bodočo

sezono programi, ki nam kažejo, da se tudi nadalje imamo nadejati vestnega in marljivega izpolnjevanja naloge, katero imajo gledišča kot najvažnejši kulturni zavod.

Severus.

Neznanim junacima.

Hvala vama bezbrojne zvezdice,
Što sjajete nebom povjestnice,
Vječna hvala, što ste bar vi same
Zaboravne prokrčile tame,
Uzdigle se nebu u visine,
Gdje vam svjetlo nikada ne gine,
Odkud ljude pričom uspomena
Podsjećate na prošla vremena.

Svaka od vas nad strunulom rakom,
Kakvog diva ponosito sjaje,
Vjeruje vam ljudstvo vjerom lakom
Prem junakâ bezbroj nepoznaje;
Mnogo ih je, štono krvcu svetu
Izciediše po poljanam pustim,
Al spomenu nema im na svietu,
Pokrila ga prošlost velom gustim.

Al pravedno nebo ne pritaja
Njino slavu, borbu za slobodu,
Pa svakome zvezdu divna sjaja
Použgalo na povjestnom svodu.
Neka svietu i viek u svjedoče,
Kako slava mučenička blista,
Nek tu svjetlost bogodanu toče
Na sve duše, na sva srca čista.

GINU ljudi i vjekovi s njima,
Al te zvezde ne poznaju smrti,
Život svietom osekne, oplima,
Oko njih se postojano vrti,
Život „duha“, što s zemskih nizina
Do njih krilim zanešenja seže,
Idealâ jer ga postojbina
U taj vastrg sileno priteže.

Slava vami, neznani junaci!
Moja duša preko groba leti,
I krilec se gore nad oblaci
I kraj vaših zvijezda proleti,
Pa tu pjeva himnu uzvišenu
Punu čuvstva, harnih osjećaja,
I plete vam milu uspomenu,
Što vas opet sa tim svietom spaja.

Da, i svijet mora za vas znati,
A moj narod izmedj svih najbolje,
Ta i danas on najveće pati,
Gdje vlastite ne pozna nevolje,
Gdje ko i vi, neznani su njemu
Većim dielom živući junaci,
I gdje pred njim vladaju u svemu
Tek izlišni, mutni smušenjaci.

Slava vami, neznani junaci!
U mom rodu nek vam spomen živi,
Jer ponajveć iz njega vojaci
Vi bijaste, sokolovi sivi!
Svi vitezi, jer odlučne volje
Boriste se srđčanošću čvrstom,
Odbijajuć vjekovne nevolje
Budi mačem, bud perom, bud krstom.

Slava vami! — nek blagosov sveti
Potomaka vaših vas svedj prati!
Pa kad opet kakav jad zaprieti,
Vi ćete nam svoga žara dati,
Da u vaše ime, prem neznano,
Izadjemo na razne mejdane,
Da s' borimo hrabro, postojano,
Ljepše rodu uskorimo dane!

Dinko Širovica.

OGLED PO SLOVANSKEM SVETU.

a) slovenske dežele.

Trst. Prošlo nedeljo prirejani izlet „Tržazkega Sokola“ v Dolino je bil jako veličansten. Pridružili sta se mu tudi družtvi „Velesila“ in „Slava“ ter več zasebnikov, tako da se je nabralo v Dolini na lepo okrašenem prostoru za veselico do 2000 občinstva. Sprejem, veselica, telovadba, sploh vse se je zvršilo z največim vspehom in v najlepšem redu.

Dne 21. t. m. se je vršil prvi občni zbor „Kmetijske in vrtnarske družbe za Trst in okolico“, katerega se je udeležilo 66 članov. Družba, katera šteje sedaj 182 članov, je priredila tekom svojega prvega leta štiri shode, ki so bili dobro obiskani. Obračala je svojo pozornost v prvi vrsti na vinorejo ter storila vinorejcem marsikaj dobrega v tej kratki dobi. Dohodkov je imela 215 gld., stroškov pa 128 gld. 72 kr., torej prebitka 86 gld. 28 kr. Občni zbor je sprejel prenarejena pravila in izvolil doselejšni odbor s predsednikom g. Iv. Goriupom.

Goriško. Deželni zbor je zaključen. Nove volitve se bodo vršile meseca septembra.

Grof Fran Coronini se je vendar res uže odvedal državnozbornemu mandatu. Italijani ne žalujejo po njem, ker ni bil z njimi povsem v soglasju. Govori se, da se pokliče po odgovodi v gosposko zbornico in — na mesto Rinaldinija. Ali je kaj na tem, se kmalu razvidi. —

Oklic glede skupnega potovanja na narodopisno razstavo v Prago. V zlati materi Pragi v prekrasni legi ob bregovih srebrnopene Vltave razprostira se obširen

prostor, na katerem kipi bujno življenje in vrvenje. Z vseh strani je plodovite pokrajine, katero je vzel v posest praočé Čeh in katera je kasneje združena bila pod sijajno krono sv. Václava, shajajo se tam zastopniki vseh stanov neutrudljivo delavnega in vztrajnega češkega naroda. Slikoviti narodni kroji menjavajo se ti pred očmi z bluzo tovarniškega delavca, z vse poezije prazno obleko malomeščana, z uniformami uradnikov in vojakov, s salonsko opravo plemstva in meščanstva in z bizarno obleko praških gizdalinov. Vse je tu praznične volje. In kako bi tudi ne! Vsaj velja obisk vse te množice narodopisni razstavi, katera pomeni šest mesecev praznika za ves češki narod, ki si jo je z lastnimi močmi priredil tako sijajno, da se zavisti vijó njega nasprotniki. Za češki narod je narodopisna razstava praznik; za obiskovalce drugih narodov, zlasti slovanskih pa je to šola, v kateri se morejo nazorno poučiti, koliko zamore iz lastne moči storiti narod, ki si je svest svoje veljave in moči, in ki z jekleno doslednostjo hiti za postavljenim si ciljem. Ako kdo, potrebujemo takega pouka zlasti Slovenci, da se okrepimo v narodni in politični borbi. Nam bode torej obisk narodopisne razstave v Pragi velike koristi in želeti je le, da si jo ogleda mnogo Slovencev. V ta namen osnoval se je odbor, ki bode vodil skupni slovenski obisk narodopisne razstave češkoslovanske. Udeleženci skupnega potovanja v Prago odpeljejo se dne 1. septembra t. l. s poštнім vlakom, ki odhaja iz Trsta ob 9:55 popoldne, iz Ljubljane ob 2:52 popoldne, iz Celja ob 5:23 popoldne, in iz Maribora ob 7:41 zvečer ter dospe na Dunaj ob 6:40 jutraj. Vožni troški iz Ljubljane v Prago in nazaj znašali bodo v 2. razredu 44 gld. 38 kr.; v 3. razredu pa 27 gld. 84 kr.

V Pragi preskrbela se bodo céna stanovanja tako, da bode — kdor se hoče voziti v tretjem razredu — lahko izhajal s 50 gld. Vsa pojasnila bode drage volje dajal odbor, za katerega naj se pošiljajo pisma jednemu iz podpisancev. Rojaki! Na veselo svidenje v zlati Pragi! — V Ljubljani, dne 17. julija 1895. — V imenu odbora: *Ivan Hribar*, predsednik; *dr. Danilo Majaron*, podpredsednik; *Anton Trstenjak*, tajnik.

Kranjsko. Dne 24. t. m. se je sešel deželni zbor kranjski h kratkemu izvanrednemu posvetovanju skoro izključno le zaradi po potresu prizadete škode na Kranjskem. Dež. glavar Oton Detela je posebno naglašal zasluge dež. predsednika in kranjske hranilnice za časa potresa. Baron Hein je obljubil vladno podporo pri izvrševanju ukrepov dež. zbora. Izvolil se je odsek 12 članov, da pretrese katastrofne zadeve in predloži zbornici primerne nasvete. Bodoča seja je 26. t. m. in zadnja 27. t. m.

Vlani se je ustanovila po ukrepu občinskega zastopa dijaška kuhinja v Kranju. V njej je dobivalo 19 dijakov hrano o poludne in zvečer. Dohodkov je imela 1294 gld. 82 kr., stroškov pa 584 gld. 96 kr. Prebitek je torej znašal lepo svoto 709 gld. 86 kr.

Občinske volitve v Tržiču so se opetovano vršile v velikem neredu, ker je hotela oblastna manjšina premagati večino. Naposled je vendar zmagala večina, toda manjšina je preprečila z odsotnostjo izvolitev župana. Vsled tega je deželno predsedstvo po Dunajskem vzorcu postavilo vladnega koncipista Rih. Wenedicter-ja začasno oskrbovanje občinskih opravil na občinske stroške. Lepe razmere!

Klerikalni izgredi po žalostnem vspehu v Starem Trgu se nadaljujejo. „Notranjski Sokol“ je napravil izlet v Cerknico, kateri se je obnesel v pogledu na udeležbo prav dobro, kajti udeležili so se ga tudi nekateri Ljubljanski Sokoli. Uže zabavo so pa hoteli motiti klerikalci, kar se jim pa ni dobro posrečilo. Toda napali in baje težko poškodovali so nekaternike na poti domov. Zaprli so cerkvenikovnega sina. — To tolovajsko postopanje bodo gotovo zagovarjali naši latinizatorji kot „katoliško“ odločno postopanje in zločinca, kateri so bili in še bodo obsojeni radi tega, kot „mučelnike za sveto stvar“. Uboga vera!

Deželni dvorec naj bi se po predlogu deželnega odbora podrl in na njegovem mestu sezidal drug. Temelj naj bi obsejal 1700 m.², stal bi pa dvorec po tem načrtu kakih 370.000 gld.

Vodstvo družbe sv. Cirila i Metoda je razposlalo sledeči poziv:

Slovenci! Solze nam stopajo v oči, ko gledamo v podrtine naše ljube prestolnice, bele Ljubljane. Pomagajte, Slovenci, Ljubljani in ljubljanski okolici, poginjajočima ob Velikonočnem potresu letošnjega leta. Kolikor le morete, pomagajte; posebno sedaj, ko ni še minula prva doba silne bede in silnih potreb. A po preteklih treh mesecih se polagoma vender le že umirja zemlja pod nami — umirjate se torej Vi sami. Zato je zopet došel čas, da se v obilnejši meri spominjate družbe sv. Cirila in Metoda, saj je tudi njo do živa pretresla Velikonočna narodna nesreča. Skrčiti hočemo sicer za enkrat svoje potrebe. Toda svojega narodnega poslanja pa nočemo skrčiti niti za trenutek. Pomnite, rojaki, da duševno ohranjamo tisti Vaš rod, kojemu prvostolnje za sedaj nesrečno slovensko sredotočje: naša Ljubljana. Zato pa požrtvovaje se in polno desnico darovaje ljubi Ljubljani

in nje mili nam okolici, delite ob enem vsaj svojo levico drobtinice družbi sv. Cirila in Metoda v pomoč.

Slovenci! posebno Vi izvankranjske Slovenke in Vi izvankranjski Slovenci — tega si bodite svesti vsak čas, da Kranjski potres naše vseslovenske družbe za stalno zrahljati ne sme.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana, 20. julija 1895.

Prvomestnik:

Podpredsednik:

Tomozupan.

L. Svetec.

Zborovanje „Zveze slovenskih učiteljskih društev“ se bode vršilo dne 4. in 5. septembra v Novem Mestu v prostorih „Narodnega doma“. Na dnevnem redu je prvi dan seja upravnega odbora, odposlancev in raznih odsekov, pevska vaja in zvečer „Beseda“. Drugi dan bode pa izlet na Grm, glavni zbor, skupni obed in prosta zabava.

Štajersko. Celjska gimnazija Nemcem ne da miru. Občine kujejo „proteste“, namestništvo v Gradcu jih pa pridno razveljavlja in je celo zapretilo občinskim zastopom z razpustom, ako nadaljujejo z demonstracijo. Vendar kljub vsemu vrišcu se prvi gimn. razred odpre v jeseni, ker prostori so uže pripravljeni.

Plener, kateri se je osobno poslovil v Hetu od svojih volilcev, je rekel, da Nemci niso pripisovali Celju take važnosti iz prva. Iz tega se vidi, da so igrali le žalostno komedijo.

Gospodarska razstava za Spodnje Štajersko se bo vršila vsled ukrepa deželnega odbora meseca septembra. Ta razstava bo, kakor ona leta 1886, v Ptujju. Ona je velikega pomena za Štajersko in Slovence, kateri naj bi pokazali na njej svoj napredek v gospodarskem oziru.

b) ostali slovenski svet.

Delovanje državnega zbora, kojega zasedanje se je zaključilo 20. t. m., je predmet živahnega razpravljanja. Vsi listi se pečajo ž njim, a skozi vse članke se vleče kot rudeča nit Celjska gimnazija. Nemško-narodni časniki v zvezi z antisemitskimi se hudujejo na liberalno levico, katera je većinoma glasovala za proračun. Nemško-liberalni vodje se pa opravičujejo. Dr. Russ piše v „N. W. Tagblattu“, da ako bi bila nemška levica glasovala proti proračunu, bi bila provzročila zbliznanje mladočehov in drugih Slovanov. Toda levici da je največ na tem, da ne podpira zbliznanja slovenskih frakcij, katero se je pričelo zadnji čas. — Baron Chlumecky, kateri prevzame baje vodstvo nemške levice, je tudi opravičeval postopanje svoje stranke v Znojmu, pozival jo k slogi in jo tolažil, da brez Nemcev se itak ničesar ne more storiti v Avstriji.

Posvetovanju državnega zbora se je predložilo v prošlem zasedanju davčno predlogo, o kateri se je razpravljalo v 29 sejah, o tretjem proračunskem provizoriju jedno sejo, o civilno pravnem redu 6 sej in o državni predlogi 20 sej. Konečno je zbornica razpravljala tudi o 30 zakonskih načrtih vštévši predloge o neugodah. Stavilo se je v zbornici 92 predlogov, mej temi je bilo 61 nujnih. Na vlado se je stavilo 138 vprašanj, a odgovorila jih je 74. — To je delovanje drž. zbora v zadnjem dolgem zasedanju — v številkah.

Gospodska zbornica se je sešla 24. t. m., da se posvetuje in ukrepa seobno o proračunu. Prvo zasedanje je trajalo jedva debele pol ure, ker ni bilo nikake debate. Drugo zasedanje je bilo 25. t. m., pri katerem je izjavil dr. Unger imenom ustavoverne stranke obžalovanje, da

se je postavila Celjska postavka v proračun, vendar ne predlaga, da bi se ista izbrisala iz proračuna, ker ga noče zavlačevati. Grof Meran se je pridružil imenom srednje stranke tej izjavi. Grof Falkenhayn je izjavil imenom desnice, da je Celjska gimnazija le pravična želja Slovencev, katera naj se izpolni. Potem se je sprejelo vse zakone, na kar je ministerski predsednik izjavil, da je državni zbor odložen.

Češko. Dne 19. t. m. se je zgodila grozna nesreča v mestu Most (Brüx). Ob 10. uri zvečer so se nakrat začela pogrezati poslopja v novejšem delu mesta. Nekatera so skoro popolnoma zginila s površja, druga pa zelo razpokala ali se podrla. Pogreznilo se je 25 hiš popolnoma, 18 pa deloma, 39 hiš je nevarno razpokanih, železniški tir je pretrgan 50 metrov na dolgo, 2462 ljudi je brez strehe. Razen jednega so si ljudje rešili življenje, a ne vse premoženje. Škoda znaša do dva milijona. Pričela se je takoj pomožna akcija za ponesrečence, a tamošnji zagrizeni Nemci surovo odbijajo prošnje za podporo od strani Čehov. Vzrok nesreče so tamošnji premoškopi in tanki pesek, kateri se nahaja v zemeljskih plastéh. V ta pesek je prišla voda, ki je potem odtekala se v rove. Vsled tega je nastala praznота provzročila pogrezanje.

Uže dalj časa se govori in piše, da se odpravi izjemno stanje v Pragi. Sedaj se poroča, da je ministerstvo opustilo to misel, baje zato, ker Mladočehi nočejo odnehati od svoje opozicije. Vendar da se pa razveljavi izjemna naredba na cesarjev rojstni dan 18. avgusta. Koliko je na tem resnice, ni možno soditi.

Narodopisno razstavo v Pragi je posetilo do sedaj uže do 800.000 ljudi. — Bolgarski gosti, ki so prišli na razstavo, so bili povsod sijajno sprejeti.

Novi spomenik se postavi Janu Husu v Pragi na Vaclavskem trgu ali namésti, kakor je ukrenul odbor za Husov spomenik.

Česki narodni veleposestniki so ukrenili, da se ne udeleže volitve, katera se vrši 27. t. m. na mesto pokojnega grofa Vratislava. Svoj korak opravičujejo s tem, da se pogajanja s klubom konservativnih veleposestnikov niso dovršila.

Narodni shod Slovakov, Srbov in Rumunov se bode vendar-le vršil dne 10. avgusta v Budapešti. Na njem se bo razpravljalo o skupnem programu nemadžarskih narodnosti na Ogerskem. V časni odbor sta voljena po dva Slovaka, Srba in Rumuna. Dal Bog da bi imel nameravani shod mnogo vspeha in koristi za zatirane narodnosti na Ogerskem!

Hrvatsko. Sredi oktobra pride cesar na Hrvatsko, ker se tačas odpró razni kulturni zavodi. Poročilo o posetu Nj. V. dostavlja: „Banu, kateri je predložil prošnjo za poset z radovoljnim dovoljenjem ogerske vlade, je obečal tudi Banffy, da pozivu na-nj in ogersko vlado se z veseljem odzove.“ Ta vpliv ogerske vlade je pa naravnost neumeven, ker „nagodba“ pravi v §. 44., da bode le hrvatski minister posrednik med Nj. V. in vlado kraljevine Dalmacije, Hrvatske in Slavonije, ter da on predlaga cesarju banove prošnje.

Stranka prava izjavlja v svojem letošnjem poročilu, da bode podpirala avstrijsko gibanje proti duvalizmu. Doma se stranka ne bode z nikomer pogajala, torej tudi z „Ozoraši“ ne, ker smatra svoj program nespremenljivim. V vorskem oziru hoče biti strpna v najširšem zmislu. Predsednikom je izvoljen za vse življenje dr. Ante Starčević, njegovim namestnikom pa Folnegović.

Jugoslovenska akademija je poverila uredništvu „Zbornika za povjest književnosti hrvatske u novom veku“ svojemu pravemu članu dru. M. Srepetu, vseučilišč. profesorju v Zagrebu, uredništvu „Folklorističkoga Zbornika“ pa svojemu članu dopisniku Iv. Milčetiću, prof. na gimnaziji v Varaždinu. Prispevki naj se pošiljajo torej tema urednikoma.

Starinski misal. Ogerska muzejska biblioteka je pridobila srbski misal, tiskan 1494. v Senju, z glagoljskimi črkami na staroslovenskem, odnosno srbsko-slovenskem jeziku. Doslej so poznali v cirilici le Obodski Oktoich od l. 1493; sedaj se je ta popolnil z misalom od l. 1494, ki ga niso poznali doslej.

Vhranjenje narodnega kroja je namen društvu, zasnovanemu v Inomostu. Vsako leto bode narodna slavnost, katere se udeleži narod v svojem kroju iz vse Tirolske. Društvo zbira vzorce narodnega kroja, čipek itd. Pri Slovincih pa kmalu ne bi imeli ničesar zbirati ne od moških, ne od ženskih.

Bosna. Razširja se vest, da je papež Lev XIII. imenoval sarajevskega nadškofa Stadlerja apostolskim poverjenikom za zjedinjenje rimske in vstočne cerkve.

Namen, katerega ima s tem imenovanjem papež, ni naravnost nedosegljiv, a odvisno je mnogo — mnogo od imenovane osebe, sredstev in — postopanja latinizatorjev z unijati. — Mesto Sarajevo šteje letos 37.713 civilnih prebivalcev in 3.460 vojakov. Mej temi je 17.074 (leta 1885. jih je bilo 15.787) mahomedanov, 10.473 (oz. 3.326) katoličanov, 5.855 (oz. 4.431) pravoslavni in 3.994 (oz. 2.619) Židov. Kakor se vidi, so se Židi, sosebno pa katoličani ogromno pomnožili. —

Srbija. Sprejemši predlog o konverziji, se je zasedanje skupštine zaključilo. Pri razpravi je prof. Mijušković rekel, da s to konverzijo pride Srbija pod avstrijski vpliv. Ministerski predsednik Novaković mu je odgovoril, da konverzija nima ničesar opraviti s politiko, vendar pa če hoče Rusija naj le prevzame 40 milijonov novega posojila. Toda tudi kraljevski zastopniki so govorili proti konverziji. Tako dr. Jezdić, najznamenitejši srbski pravnik, označivši konverzijo gmotnim in političkim bankerotom Srbije. Vendar se je predlog sprejel s 164 proti 54 glasovom.

Crna gora. „Глас Црногорца“ objavlja v svoji zadnji številki poštno pogodbo, katera se je sklenila med Avstro-Ogersko in Črno goro.

Bolgarija. Bolgarski narod je izkazal zadnjo „čast“ stambulovu z veliko demonstracijo. Posmrtno objave so marljivo lepili po oglih, a ljudstvo jih je trgalo in na njihovo mesto devalo oklice na narod, da naj pokaže še mrtvemu trinogu preziranje. K pogrebu so ga nesli mimo mesta, kjer je bil napaden. Tu so se vstavili in njegov prijatelj Petkov je začel govoriti: „To je mesto, na katerem so podkupljeni morilci . . .“ Toda naprej ni mogel krik prisotnega ljudstva mu tega ni pustil. Intervencija vojaštva in policije, krik in preplašenje konj, ki so vozili mrtvaški voz, so napravili velik nered, v katerem je bilo baje več ljudi lehkó ranjenih, venci pa večinoma raztrgani, ker so jih venconoše pometali proč. Naposled se je vendar posrečilo napraviti mir, in sprevod se je tiho pomikal proti stolni cerkvi. Toda ko se je sprevod vračal iz cerkve proti pokopališču, nastal je zopet krik in mačja godba, dokler ni zopet policija napravila miru. Na grobéh Milarova, Georgijeva, Karagjuleva in Popova, žrtev Stambulova, se je pa med tem zbrala množica, ki je slavila črni petek Stambulova. — Židovski listi seveda še grozo-

viteje rišejo te dogodke in zabavljajo proti Slovanom, Bolgarom in celo Koburžanu, ker se bojé porazumljenja Bolgarije z Rusijo sedaj, ko je odpadla s Stambulom velika zapreka. — Napadalci Stambulova so sedaj občinstvu še neznani. Dolži se tega in onega, toda z zagotovostjo se ne ve za nikogar, ker to je tajnost preiskovalnega sodnika. Zatrjuje se pa, da je napadalec tajnik pokojnega majorja Panice, Bone Georgijev, in je uže naravnost priznal svoj čin. Tudi Nauma Tufekdzijeva so zaprli baje kot napadalca.

Ferdinand Koburški se je trozvezi, oziroma njenim glasilom zelo zameril. Sedaj ga dolžé sokrivde pri napadu na Stambulova, nekateri ga pa celo pozivljejo, da naj se odpove, saj je trozvezna in židovska politika tako zgubila mnogo vpliva v Bolgariji, ko je knez odslovil Stambulova; še večje zlo jej preti pa sedaj, ko Stambulova ni več in Bolgarija prosi Rusijo odpuščanja. Strah ima velike oči, zato vidijo ti politiki v najnovejših dogodkih uže priznanje bolgarskih razmer legitimnimi od strani Rusije. Vsled te misli bi bili rajši, da bi se nesrečni Koburžan „odpovedal“. A to usodo je Ferdinand zaslužil, pravi „Novoje Vremja“. Vendar pa, kje so izvedeli na Dunaju, da misli Rusija Koburžana priznati? Bolgarska deputacija se je v Petrogradu prepričala samo o tem, da Rusija ne smatra ni bolgarskega naroda, ni duhovščine odgovorne za žalostne bolgarske razmere. Tragiška smrt Stambulova ni položnja kar nič spremenila. Če prav bi ne bil Koburžan nič kriv dogodkov zadnjih let, vendar ti so v zvezi z njegovim imenom. Za spravo z Bolgarijo je treba kaj več, nego se misli na Dunaju. Kljub temu je skrajna krivica, ako se Ferdinanda in njegove sedanje svetovalce dolži sokrivde pri Stambulovi smrti.

Antisemitni in nemški nacijonali se kljubu složnemu postopanju pri Celjskem vprašanju precej pisano gledajo. Posebno Schönererjance je dr. Lueger prav pošteno oštel na volilnem shodu v okraju Margarethen na Dunaju. Tu je izjavil, da si upa tudi brez Schönererjancev dovesti antisemite do zmage. Pri tej priliki je pa omenil tudi Slovanov, rekiš: „Ako hočete, da bo Slovan držal z nami, ne smeste zmerjati njegove matere, kajti to provzroči narodno sovraštvo. Kdor dela to na Dunaju, ta Dunaja ne pozna in ne ve, kako grozni usodi izročila svojo domovino. Čehi, kateri so se tu naselili, so naši dragi prijatelji in naj ostanejo pri nas. Mi jim gotovo nikdar ne storimo kaj žalega.“ — Čudni so ti krščanski socialisti! Na Dunaju, kjer potrebujejo Slovanov, so jim „dragi prijatelji“. Ko je pa treba glasovati za pravično, malenkostno zahtevo slovenskega naroda, pa uže niso več Slovani „pravičnim“ kršč. socialistom „dragi prijatelji“.

Makedonija. Miroslav Hubmajer (Ljubljčan), ki pozna dobro balkanske razmere, piše v „Voss. Ztg.“, da vstaja nečprinese sedaj nikakega vspeha. Srbi in Bolgari ne morejo nikdar skupno bojevati se s Kucovlahi (mak. Romuni, z večine zvani Čincari) in Grki; Albanci ne bodo nikdar bojevali se za jedno stvar s slovanskimi plemeni. Slovansko krščansko naseljenje bi se moglo boljšega nadejati le tedaj, ko bi izgubili Albanci nezavisnost, katero imajo pod turško vlado.

Boj med ustaši in turško vojsko se večkrat ponavlja, pri katerem so navadno Turki tepeni. Ustaši so vojaški organizovani in oboroženi z Martinijevimi puškami. Iz Janine je sedaj na potu v Makedonijo jeden turški polk, ker ima Turčija v Makedoniji premalo vojakov. Ustašem so prišli na pomoč nekateri bolgarski častniki. Ti so izdali poziv na bolgarski narod, kateri se glasi med dru-

gim tako-le: „Bratje! Boj se je vnel! Makedonija je povzdignila zastavo revolucije, zastavo svobode. Naši bratje gredo lačni, nagi, brez orožja pogumno v smrt, navdušeni po sveti ideji svobode. In mi, zvesti svoji častniški dolžnosti in obljudi, dati življenje in kri za svojo domovino, hitimo pomagat svojim bratom in maščevat se za nje. A vi, bratje, bodete gledali hladnokrvno ta boj? Mislimo, da ne! Z višine Pinin-Planine vam kličemo: „Svoboda ali smrt!“ Bratje, pojte z nami umret!“

Rusija. Bolgarska deputacija je ostavila 20. t. m. Petrograd. Na kolodvor so jo spremljali tudi v Petrogradu živeči Bolgari, od katerih se je poslovil metropolit Klement rekiš mej drugim to-le: „Sedaj sem razvidel, da sem storil nekaj izvanrednega, ko sem vzbujal v vas čuvstvo hvaležnosti proti naši osvoboditeljici — Rusiji. Sedaj vidim, da se mi je posrečilo utrditi ljubezen Bolgarov proti ruskemu narodu, kateri je za nas proival kri. Ako ljubite svojo domovino in želite, da bi bila mogočna, tedaj se učite od ruskih bratov. Zgodovina prošlosti Rusije je polna nesebične ljubavi proti Slovanom, Rusija je osvobodila mnoga slovanska plemena, razbila okove Bolgarov. A s čem so poplačali Bolgari svojemu osvoboditelju za kri, katero je prolil? Z nezvestobo in nehvaležnostjo! Vendar pa, ko so stopili Bolgari na ruska tla, takoj jim je Rusija podala svojo bratsko roko. Pozabivši našo krivdo, pokazala se je Rusija velikodušno proti nam. Velik je oni narod, kateri tako dela, kakor Rusija sedaj.“ — Deputacija se je potem odpravila v Moskvo. Tu je posetila Aksakov grob in položila na-nj venec svežih cvetic.

O zblizanju Rusije in Abisinije živahno razpravljajo ruski listi. „Novosti“ priporočajo skupno postopanje Francije in Rusije v Abisiniji, da se omeji angleški in italijanski vpliv v Rudečem morju. V to svrhu naj se pomnoži mornarica v Sredozemskem morju. Francija pa naj bi Obok utrdila. Ko se Italijani izpodrinejo, bode imela Rusija prosto pot iz Odeze v Vladivostok.

Iz Moskve pošiljajo v Abisinijo več cerkvenih priprav in zdravnik Dvorjašin organizuje prostovoljce iz usmiljenih sester in drugih, da bi šli v Abisinijo in osnovali tam rešilni zavod. Pobedonoscev je pozdravil abisinsko deputacijo, rekiš mej drugim: „Loči nas neizmerna daljava, toda združuje nas jedna vez: vera in ljubezen do cerkve. Pomagaj vam Bog, da shranite vero in nezavisnost svoje domovine na veke!“

KNJIŽEVNOST.

Bele noči. Sentimentalen roman. Ruski spisal F. M. Dostojevskij, prevlel J. J. Kogej. V Gorici 1895. Tiskala, izdala in založila „Goriška tiskarna“ A. Gabršček. Cena 25 kr. — Prevedeni „roman“ kaže v malem obsegu sliko večine spisov Dostojevskega. Kritika ga prišteva po času prvim njegovim spisom, ki se štejejo mej dobre. Prelagatelj se je držal originala vestno, tu pa tam še pretesno. Vendar se čita prevod prav gladko.

„Slovenski pravnik“ št. 7. ima sledečo vsebino: 1. Dr. Vladimir Pappafava: O početku in zgodovini beležniške naprave (dalje). 2. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo §§. 887 in 951. 3. Književna poročila. 4. Razne vesti. Pregled pravosodstva.

Knjižnica za mladež. Knjiga XXXII. „Ljubičice“, Crtice za odraslu mladež. Napisao Dav. Trstenjak. Zagreb. 1895. Broš. 15 kr.

„*Český Lid*“, číslo 5, obseza med drugim zanimivi spis prof. Jos. Klvaňe: „O „pentlení“ nevěst a družiček na Moravě“ z mnogimi slikami, „O právních obyčejích lidu v krajině strakonické“ Václ. Schwarz, „Divadelní hra lidová o sv. Janu Nepomuckém“ Jos. Krála, „Předhistorické nálezy na Lounsku“ (dalje) F. Kučere. V prilogi ima lepo sliko P. J. Šafařika.

„*Naše doba*“, seš. 10, obseza razven obširnega pregleda znanosti, umetnosti, politiskega in socialnega življenja: „Lidská otázka a její slovanská spisovatelka“, „Lidstvo v době předhistorické“ in dr.

Jeromus Maruce Crtske. Izšla je 182 knjiga tega letopisa kot drugi zvezek za to leto. Iz mnogovrstne vsebine naj omenimo izvrstni sestavek Milana Savića Хумор и хумористе у књижевности српској“, kjer razpravlja pisec o humoru v narodnih pesnih in pripovedkah.

Crtska kraljevska Akademija je izdala v 46. Glasu med drugim studijo dra. I. Cvijića „Пећине и подземна хидрографија у источној Србији“ in Gj. Stratimirovića „О прошлости и пенарству Боке Которске“.

„Бранково коло“, tednik za zabavo, pouk in književnost, izhaja v Sr. Karlovcih in stane 5 gld. (za dijake 3 gld. 50 kr.) na leto. Urednik mu je Paja Marković Adamov. V prvih dveh izšedših števeh ima mej drugim tole vsebino: Дубровнику, Николаја I., povest На забави, prevod Danilevskega romana Пожар у Москви, Љубомир II. Ненадовић у причама in dr.

Ottova Laciná knjihovna narodni je završila s 26. seš. roman Charlesa Dickensa „Děd a vnuk“. Seš. stoji 10 kr.

Ottova Laciná knjihovna narodni. Izšli sta številki 28 in 29. V števeh 28 se končuje roman Ch. Dickensa „Děd a vnuk“ ter pričena in nadaljuje v števeh 29 izvirna povest Bohdana Kaminského „Nocturno“. Kaminski je znan kot izvrsten pripovedalec, zato je zanimiva tudi napominana povest, vzeta iz Pažkega življenja, uže koj v začetku. Cena vsaki knjižici je 10 kr.

Der Gang der Germanisation in Ost-Holstein. Mit einer Übersichtskarte über die ehemaligen Slawendörfer. A. Gloy. Kiel, 1894.

C. H. Терписопевъ (Сербъи Араса), izvestni ruski pisatelj, je umrl 25. junija v Petrogradu. Porodil se je 24. maja 1841. l. v dvorjanskej družini Tambovske gubernije. Svoje življenje, katero je opisal v enem iz svojih zadnjih proizvodov „Потревоженный тѣмъ“, je provel doma, na gimnaziji, na vseučilišču in v Petrogradu, kjer je sodeloval pri mnogih novinah, seosebno pri „Novem Vremeni“. V zadnjem časniku je spisal več nego 600 zanimivih podlistkov. Vajnejša njegova dela so: Черствая доля; Красные тины, дѣтство Горялова; Сліяніе; Оскудніе; Желтая книга — сказаніе о новыхъ княгиняхъ и

старыхъ князьяхъ; Узорочная пестрядь; Въ родственной средѣ и друга. — Pokojnik je bil oženjen ter ostavil odrasle otroke in vdovo, katera je dobila sedaj 600 rub. letne pokojnine iz carjeve ustanove za učenjake, pisatelje in publiciste.

Pri upravnistvu „Slovanskega Sveta“ je na prodaj:

Ru-ko pravopisanje za uče se. Spisal Al. J. Eljsin, poslovenil dr. Jenko. Ponatis iz „Slov. Sveta“. Str. 28. Cena 10 kr. Knjižica obseza fonetiški in morfološki del slovnice ter s pravili in z zgledi kaže, kakó je treba izgovarjati in deliti zloge in besede ter prav pisati po ruski. Priporočamo izborno sestavljeno delce ruskega učenjaka vsem, ki se učé ruskemu jeziku.

Das Parteewesen der Slaven in Böhmen. Von einem oesterreichischen Patrioten. Str. 99 vel. 8. Znižana cena 55 kr. Ta znamenita knjižica državniškega mislilca, katerega ime je ostalo doslej prikrito, je namenjena v prvi vrsti Čehoslovanom, razpravlja pa v glavnih potezah politiško zgodovino Poljakov, Malorusov, Hrvatov, Srbov in v obče vseh narodov Avstro-Ogerske in po kritičnem razsojevanju razvija Slovanom naše monarhije program in taktiko, ako se hočejo postaviti na trdna tla in vespelje boriti se po pravilni taktiki. Brošura je silno potrebna slovanskim publicistiki, slovanskim raznim zastopnikom in voditeljem in vsem tem, ki si hočejo pridobiti jasnost iz prošlosti in sedanjosti seosebno slovanskih narodov Avstro-Ogerske. Naključje je bilo nanese, da je bilo naše upravnistvo pridobilo več iztisov te knjige, ki v politiških spisih nima vrste, in moremo še sedaj oddati nekoliko iztisov.

„*Slovanski Svet*“ imamo na prodaj od prvih let nekaj nepopolnih letnikov, od zadnjih 4 let pa popolne. Oddajemo jih brez razlike s poštnino vred po 2 gld. 50 vnt. Mnogi, ki so začeli čitati „Sl. Svet“ še le v novejši čas, priporočajo tu in tam urednistvu, naj bi razpravljalo različna vprašanja kulturnega programa slovanskega; mi jih moremo opozarjati na prve letnike, in tam dobijo gradiva dovolj za premišljevanja. Svečenike opozarjamo posebe, da so se prva leta razpravljala s strokovno kritiko razna cerkvena vprašanja, in jih more stalno zanimati n. pr. kritika o koledarju julijanskem in gregorijanskem ter v obče vprašanje o koledarju; nad vse važna je kritično-zgodovinska razprava o rimskem obredu katoliške cerkve. V tej razpravi so dobili učeni cerkveni zgodovinarji čisto novih snovij in dosledno novih dedukcij, katerih ni ovrgla doslej nobena nasprotna kritika. Zgodovina o rimskem obredu, kakor je priobčena v „Sl. Svetu“, more zanimati ves krščanski svet. To ni nobena fraza, ampak dejstvo, ki je priznavajo učeni cerkveni dostojanstveniki viših in nižih stopinj. V obče pa priporočamo prejšnje letnike slovenski inteligenciji, ki ni imela prilike, doslej čitati „Slov. Svet“.

Pri upravnistvu „Slov. Sveta“ je na prodaj: „*Мартуа Керана*“. Народни разказъ. Переводъ съ словенскаго М. Хостника. Изданіе журнала „Sl. Svet“. Стр. 29. Ruska kritika je ta Hostnikov prevod Levstikovega „Martina Krpana“ naruski jezik priznala in pohvalila kot izboren. Knjižica stoji po 15 kr. iztis. Po 10 iztisov skupej po nižani ceni za gld. 1.30. Priporočamo ta prevod seosebno srednješolcem.

Jak. Štrukelj,
Trst, ul. Caserma br. 16,
ulaz Piazza Caserma,
(naproti velikoj kasarni). 6—12

Prodaje po neizmerno nizkim cenam svakovrstne *englezke* bicykle. Zastupstvo dvokolica „Adler“ i „Viktorija“. Ove dvokolice su svietskoga glasa: jamči se za svako kolo godinu dana; nauka bezplatna. Pošilja se u pokrajine i primaju se popravci.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja vsako soboto na 8 straneh, slučajno s prilogami. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2.50, četrt leta gld. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke pri upravnistvu po 8 kr. — *Zunaj Avstro-Ogerske* na leto 6 gld. 50 kr. — Inserate sprejema upravnistvo. — Naročnina, reklamacije in svakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku v Trstu (ulica Molin grande, št. 2).